

Oikeustapauskokoelma

Asia C-310/14

**Nike European Operations Netherlands BV
vastaan
Sportland Oy**

(Helsingin hovioikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Ennakkoratkaisupyyntö — Asetus (EY) N:o 1346/2000 — 4 ja 13 artikla —
Maksukyvyttömyysmenettely — Vahingoittavat oikeustoimet — Ennen maksukyvyttömyysmenettelyn
aloitusajankohtaa suoritettujen maksujen palauttamista koskeva kanne —
Maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusjäsenvaltion laki — Kyseessä olevaa oikeustointa sääntelevä toisen
jäsenvaltion laki — Laki, jonka mukaan ei ole ”mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä
oikeustointa” — Todistustaakka

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (kuudes jaosto) 15.10.2015

1. *Euroopan unionin oikeus — Tulkinta — Monikieliset säädöstekstit — Yhtenäinen tulkinta —
Kieliversioiden eroavuudet — Lainsäädännön asiayhteys ja tavoite tulkintaperusteena*

(Neuvoston asetuksen N:o 1346/2000 13 artikla)

2. *Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Maksukyvyttömyysmenettelyt — Asetus
N:o 1346/2000 — Vahingoittavat oikeustoimet — Sovellettava laki — Poikkeus pääsäännöstä,
jonka mukaan sovelletaan lex fori concursusia — Soveltamisedellytykset — Oikeustoimi, jota ei
voida peräyttää lex causaen nojalla — Velvollisuus ottaa huomioon kaikki tapauksen olosuhteet*

(Neuvoston asetuksen N:o 1346/2000 13 artikla)

3. *Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Maksukyvyttömyysmenettelyt — Asetus
N:o 1346/2000 — Vahingoittavat oikeustoimet — Sovellettava laki — Poikkeus pääsäännöstä,
jonka mukaan sovelletaan lex fori concursusia — Soveltamisedellytykset — Oikeustoimi, jota ei
voida peräyttää lex causaen nojalla — Todistustaakka on sillä, johon oikeustoimen mitättömyyttä,
pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu*

(Neuvoston asetuksen N:o 1346/2000 13 artikla)

4. *Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Maksukyvyttömyysmenettelyt — Asetus
N:o 1346/2000 — Vahingoittavat oikeustoimet — Sovellettava laki — Poikkeus pääsäännöstä,
jonka mukaan sovelletaan lex fori concursusia — Soveltamisedellytykset — Oikeustoimi, jota ei
voida peräyttää lex causaen nojalla — Asetuksessa säännelty todistustaakka —
Menettelysääntöjen puuttuminen — Kansallisen oikeuden soveltaminen — Edellytys —
Vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteen noudattaminen*

(Neuvoston asetuksen N:o 1346/2000 13 artikla)

5. *Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Maksukyvyttömyysmenettelyt — Asetus N:o 1346/2000 — Vahingoittavat oikeustoimet — Sovellettava laki — Poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan sovelletaan lex fori concursusia — Soveltamisedellytykset — Oikeustoimi, jota ei voida peräyttää lex causaen nojalla — Arvioiminen kaikkien kyseisen lain säännösten ja yleisten periaatteiden nojalla*

(Neuvoston asetuksen N:o 1346/2000 13 artikla)

6. *Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Maksukyvyttömyysmenettelyt — Asetus N:o 1346/2000 — Vahingoittavat oikeustoimet — Sovellettava laki — Poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan sovelletaan lex fori concursusia — Soveltamisedellytykset — Oikeustoimi, jota ei voida peräyttää lex causaen nojalla — Todistustaakka on sillä, johon oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu — Vaatimuksen esittäjän todistustaakka vasta sen jälkeen, kun se, johon vaatimus on kohdistettu, on osoittanut, ettei asianomaista oikeustointa voida peräyttää*

(Neuvoston asetuksen N:o 1346/2000 13 artikla)

1. Ks. tuomion teksti.

(ks. 17 kohta)

2. Maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava siten, että sen soveltaminen edellyttää, että asianomaista oikeustointa ei voida peräyttää kyseiseen oikeustoimeen sovellettavan lain (lex causae) nojalla, kun otetaan huomioon kaikki tapauksen olosuhteet.

Asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklalla pyritään näet suojaamaan sen, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, perusteltua luottamusta säätämällä, että kyseistä tointa säännellään myös maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen laissa, jota siihen sovellettiin ajankohtana, jolloin toimi toteutettiin, eli lex causaessa. Kyseisestä tavoitteesta ilmenee selkeästi, että mainitun artiklan soveltaminen edellyttää kaikkien tapauksen olosuhteiden huomioon ottamista. Ei näet voida luottaa perustellusti siihen, että oikeustoimen pätevyyttä arvioidaan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen ottamatta kyseisiä olosuhteita huomioon, vaikka ne olisikin otettava huomioon siinä tapauksessa, ettei tällaista menettelyä ole aloitettu.

Velvollisuus tulkita mainitun asetuksen 13 artiklassa säädettyä poikkeusta suppeasti on lisäksi esteenä sellaiselle kyseisen artiklan ulottuvuuden laajalle tulkinnalle, jonka mukaan se, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, voisi jäädä lex fori concursuksen soveltamisalan ulkopuolelle vetoamalla jonkin lex causaen säännöksen nojalla vain täysin abstraktisti siihen, ettei asianomaista oikeustointa voida peräyttää.

(ks. 19–22 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

3. Maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa sovellettaessa ja tilanteessa, jossa se, johon oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu, vetoaa kyseiseen oikeustoimeen sovellettavan lain (lex causae) säännökseen, jonka mukaan kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää vain tuossa säännöksessä säädettyjen olosuhteiden vallitessa, mainitun osapuolen on vedottava siihen, etteivät kyseiset olosuhteet olleet olemassa, ja näytettävä se.

Mainitun asetuksen saman 13 artiklan sanamuodosta näet ilmenee, että sen, johon oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu, on osoitettava, ettei kyseistä oikeustointa voida peräyttää lex causaen nojalla. Kun mainitussa 13 artiklassa säädetään,

että sen, johon kyseinen vaatimus on kohdistettu, on osoitettava, ettei asianomaista oikeustointa ole ”mitään mahdollisuutta” peräyttää, ja näin on, kun otetaan huomioon kaikki tapauksen olosuhteet, siinä asetetaan lisäksi sille, johon vaatimus on kohdistettu, ainakin implisiittisesti velvollisuus osoittaa sekä sellaisten tosiseikkojen olomassaolo, joiden perusteella voidaan päätellä, ettei asianomaista oikeustointa voida peräyttää, että kaikkien sellaisten seikkojen puuttuminen, jotka olisivat ristiriidassa kyseisen päätelmän kanssa.

(ks. 25 ja 31 kohta sekä tuomiolauselman 2 kohta)

4. Vaikka maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklassa säännellään nimenomaisesti todistustaakan jakautumista, siinä ei ole kuitenkaan säännöksiä, jotka koskisivat tarkempia prosessuaalisia näkökohtia. Kyseinen artikla ei siten sisällä säännöksiä, jotka koskisivat muun muassa asian selvittämisestä annettuja yksityiskohtaisia sääntöjä, todistuskeinoja, joihin kansallisessa toimivaltaisessa tuomioistuimessa voidaan turvautua, tai periaatteita, joilla säännellään sitä, miten kyseinen tuomioistuin arvioi sille esitetyn selvitysaineiston todistusarvoa.

Koska kyseisten sääntöjen yhdenmukaistamisesta ei ole olemassa unionin lainsäädäntöä, kunkin jäsenvaltion asiana on antaa ne sisäisessä oikeusjärjestyksessään menettelyllistä itsemääräämisoikeutta koskevan periaatteen nojalla, kunhan ne eivät ole epäedullisempia kuin samankaltaisia kansallisen oikeuden piiriin kuuluvia tilanteita koskevat säännöt (vastaavuusperiaate) eikä niillä tehdä unionin oikeudessa annettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate).

Viimeksi mainittu periaate on esteenä yhtäältä sellaisten kansallisten menettelysääntöjen soveltamiselle, joiden johdosta asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaan vetoaminen olisi käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa, koska niissä säädetään liian tiukoista säännöistä erityisesti siltä osin kuin on kyse määrättyjen olosuhteiden puuttumista koskevasta negatiivisesta näytöstä. Kyseinen periaate on toisaalta esteenä sellaisille kansallisille todistelua koskeville säännöille, jotka eivät ole tarpeeksi tiukkoja ja joiden soveltaminen johtaisi käytännössä mainitun asetuksen 13 artiklassa säädetyn todistustaakan kääntymiseen.

Pelkillä vaikeuksilla osoittaa sellaisten olosuhteiden olemassaolo, joiden vallitessa kyseistä oikeustointa ei *lex causae* mukaan voida peräyttää, tai mahdollisesti sellaisten *lex causae* säädettyjen olosuhteiden puuttuminen, joiden vallitessa kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää, ei sinänsä loukata tehokkuusperiaatetta, vaan ne vastaavat pikemminkin vaatimusta siitä, että kyseistä artiklaa on tulkittava suppeasti.

(ks. 27–30 kohta)

5. Maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava siten, että ”mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä oikeustointa” tarkoittaa paitsi maksukyvyttömyyteen sovellettavia kyseiseen oikeustoimeen sovellettavan lain (*lex causae*) säännöksiä myös yleisesti kyseisen lain yleisiä säännöksiä ja periaatteita.

Mainitun asetuksen 13 artiklalla pyritään näet suojaamaan sen, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, perusteltua luottamusta säätämällä, että kyseistä oikeustointa säännellään myös maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen *lex causae*. Kyseisen 13 artiklan soveltaminen tällaiseen edunsaajaan edellyttää lisäksi kaikkien tapauksen olosuhteiden huomioon ottamista.

Luottamuksensuojan tavoite ja tarve ottaa huomioon kaikki tapauksen olosuhteet edellyttävät kuitenkin, että saman asetuksen 13 artiklaa tulkitaan siten, että mainitun edunsaajan on osoitettava, että asianomaista oikeustointa ei voida peräyttää maksukyvyttömyyteen sovellettavien *lex causae* säännösten eikä edes yleisesti *lex causae* nojalla.

Yhtäältä näet asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan sanamuoto puoltaa selkeästi tällaista tulkintaa, koska siinä asetetaan sen tehtäväksi, joka on saanut etua vahingoittavasta toimesta, osoittaa, ettei kyseistä oikeustointa ole ”mitään mahdollisuutta” peräyttää. Toisaalta ei ole mahdollista luottaa perustellusti siihen, että oikeustointa, joka voidaan peräyttää jonkin *lex causaen* yleisen säännöksen tai periaatteen nojalla, arvioidaan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen vain pelkästään maksukyvyttömyyteen sovellettavien *lex causaen* säännösten nojalla.

(ks. 33–36 kohta sekä tuomiolauselman 3 kohta)

6. Maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava siten, että sen, johon oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu, on osoitettava, ettei mainittua oikeustointa voida peräyttää yleisesti kyseiseen oikeustoimeen sovellettavan lain (*lex causae*) nojalla.

Mainitun asetuksen 13 artiklassa, jonka mukaan kyseisen osapuolen on vedottava siihen, etteivät olosuhteet, joiden vallitessa kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää *lex causaen* nojalla, olleet olemassa, ja näytettävä se, ei näet eroteta toisistaan maksukyvyttömyyteen sovellettavia *lex causaen* säännöksiä ja muihin asioihin sovellettavia *lex causaen* säännöksiä ja periaatteita, vaan siinä säädetään, että sen, johon vaatimus on kohdistettu, on osoitettava, että asianomaista oikeustointa ei ole ”mitään mahdollisuutta” peräyttää. Kyseisen artiklan sanamuodosta ilmenee siis selkeästi, että sitä on tulkittava siten, että saman osapuolen on osoitettava, että kyseistä oikeustointa ei voida peräyttää yleisesti *lex causaen* nojalla.

Tämä päätelmä on myös yhteensopiva sen periaatteen kanssa, jonka mukaan asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava suppeasti, ja se vastaa mainitun 13 artiklan tavoitetta, jona on suojata sen, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, perusteltua luottamusta säätämällä, että kyseistä tointa säännellään edelleen laissa, jota siihen sovellettiin ajankohtana, jolloin toimi toteutettiin.

Oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskevaa vaatimusta käsittelevä kansallinen tuomioistuin voi katsoa, että vaatimuksen esittäjän on osoitettava mainitun lain säännös tai periaate, jonka mukaan kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää, ainoastaan, jos kyseinen tuomioistuin on sitä mieltä, että se, johon vaatimus on kohdistettu, on ensi vaiheessa todellakin osoittanut sen kansallisen prosessioikeuden mukaan tavanomaisesti sovellettaviin sääntöihin nähden, ettei asianomaista oikeustointa voida peräyttää saman lain nojalla.

(ks. 38–41 ja 45 kohta sekä tuomiolauselman 4 kohta)